

กรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

หมวด 1 ด้านการนำองค์การและความรับผิดชอบต่อสังคม

“

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีการกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ในการ "เป็นองค์การหลักด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อการพึ่งตนเอง ด้านสุขภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน" โดยได้วางเป้าหมายระยะยาว ต้องการ เป็น Top 5 ของเอเชีย และเป็นที่ 1 ของอาเซียนภายใน 10 ปี ด้วยแนวทางการขับเคลื่อน "แผนไทยเฟิร์ส" ด้วยการใช้กลยุทธ์ความเป็นเลิศใน 5 ด้าน ได้แก่ ส่งเสริมสุขภาพและ ป้องกันโรคที่เป็นเลิศ บริการเป็นเลิศ บุคลากรเป็นเลิศ บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล และ ภูมิปัญญาเป็นเลิศ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย "คนในสังคมโลกต้อง รู้จัก เชื่อมั่น ชอบ ใช้" ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้มาตรฐาน บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ได้มาตรฐาน และภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

”

วิสัยทัศน์

การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มุ่งสู่การพึ่งตนเองด้านสุขภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

พัฒนาวิชาการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยคุ้มครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ส่งเสริมและพัฒนาการจัดระบบความรู้ และสร้างมาตรฐาน ด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกให้ทัดเทียมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และนำไปใช้ในระบบสุขภาพอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย เพื่อเป็นทางเลือกแก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ

ค่านิยม I AM DTAM

- I : Integrity ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี มีวินัย
- A : Activeness ชยัน
- M : Morality ซื่อสัตย์ สุจริต
- D : Democracy เป็นประชาธิปไตย
- T : Thainess & Teamwork เป็นไทย เป็นทีม
- A : Accountability รับผิดชอบ
- M : Mildfulness รอบคอบ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการและการบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยการจัดระบบความรู้พัฒนาแหล่งผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร คัมภีร์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ โดยได้กำหนดเป้าหมายระยะสั้นไว้ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การสร้างความเชื่อมั่นด้านบริการทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรให้แก่ประชาชน

2) การนำการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเข้าสู่ระบบสุขภาพแห่งชาติ และ 3) การให้แพทย์แผนไทยและสมุนไพรสร้างมูลค่าเพิ่มและเสริมเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศชาติ นอกจากนี้ภายในปี 2564 มีการกำหนดเป้าหมายระยะยาวให้ประชาชนชาวไทยทุกกลุ่มและทุกวัยเข้าถึงระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ อย่างน้อย ร้อยละ 20 และขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน และมูลค่าวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2 เท่า

รู้จัก เชื่อมมัน ชอบ และใช้ กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จ

รู้จัก เชื่อมมัน ชอบ และใช้ กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ

ถึงแม้กรมการแพทย์แผนไทยฯ จะมีภารกิจและเป้าหมายการดำเนินการที่ชัดเจน แต่การดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการรักษาและการดูแลสุขภาพด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้นำที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ โดยได้นำกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนองค์การสู่ความเป็นเลิศ 4+1 มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนองค์การ ซึ่งความเป็นเลิศ 4 กลยุทธ์แรก เป็นกลยุทธ์ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ การส่งเสริมที่เป็นเลิศ (PP Excellence) การบริการที่เป็นเลิศ (Service Excellence) บุคลากรที่เป็นเลิศ (People Excellence) การบริหารจัดการที่เป็นเลิศ (Governance Excellence) และกลยุทธ์สุดท้ายเป็นลักษณะเฉพาะของกรมคือภูมิปัญญาที่เป็นเลิศ (Wisdom Excellence)

นอกจากนี้ผู้บริหารได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จโดยใช้แนวทางการขับเคลื่อนแผนไทยเฟิร์ส โดยใช้กลยุทธ์ รู้จัก เชื่อมมัน ชอบ และใช้ บริการแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ซึ่งมาจากแนวคิดคือ การที่จะให้ประชาชนเปลี่ยนมุมมองและยอมรับในแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก และเลือกใช้ควบคู่กับแพทย์แผนปัจจุบันได้นั้น สิ่งแรกที่ต้องให้ความสำคัญคือ การทำให้เป็นที่รู้จัก ประชาชนต้องรู้ว่า จะต้องใช้อะไร ใช้แล้วเกิดประโยชน์อย่างไร เมื่อรู้จักแล้วทำอย่างไรจึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นและกล้าใช้ เมื่อใช้ครั้งแรกแล้วก็ต้องทำให้อยากกลับมาใช้ซ้ำอีก ซึ่งสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ชอบและใช้นั้น ก็คือการวิจัย พัฒนานวัตกรรม การใช้กระบวนการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ถึงสรรพคุณ และการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ให้ทันสมัย รวมทั้งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

แนวทางการขับเคลื่อน “แผนไทยเฟิร์ส” สู่การปฏิบัติ

Service

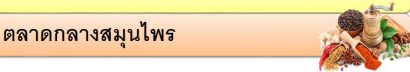
1. การบริการแพทย์แผนไทย รพ.ต้นแบบ
2. การบูรณาการแพทย์แผนไทยเข้าไปในระบบบริการสุขภาพ Service plan
3. คลินิกเฉพาะโรค 4 โรค (ข้อเข่าเสื่อม ภูมิแพ้ ไมเกรน และอัมพฤกษ์อัมพาต)
4. ขอบเขตสิทธิประโยชน์การแพทย์แผนไทย ของ สปสช.

คลินิก
ปฐมภูมิ
Primary Care Cluster

Product

1. แผนแม่บทแห่งชาติฯ
2. เมืองสมุนไพร (Herbal City)
3. Champion Products
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร
5. PMHA (Prime Minister Herbal Awards)
6. ตลาดกลางสมุนไพร

Wisdom

1. รวบรวมและคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
2. ดำเนินการและสนับสนุนงานวิจัยการแพทย์แผนไทย
3. สร้างนวัตกรรมการแพทย์แผนไทย
4. จัดทำมาตรฐานตำรับยาแผนไทย
5. ตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ
6. ผลักดันการนวดไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (UNESCO)
7. การเชิดชูหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ

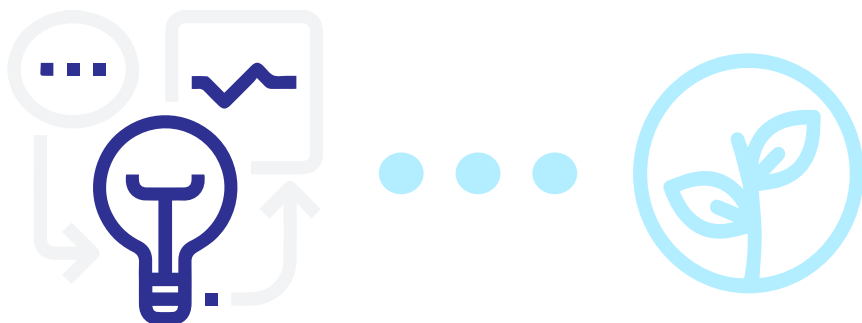

โดยมีตัวอย่างแนวทางการดำเนินการที่ทำให้ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง รู้จัก เชื่อมมัน ชอบ และใช้ บริการ ผลิตภัณฑ์ และภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก เช่น

ก พบ ข "Product Champion" เพื่อความสำเร็จอย่างยั่งยืน ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีพืชสมุนไพรเป็นจำนวนมาก มีการใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม การที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการนำพืชสมุนไพรมาใช้เป็นการแพทย์ทางเลือกยังมีข้อจำกัด ดังนั้นกรมการแพทย์แผนไทยฯ โดยคณะผู้บริหารจึงได้คัดเลือกสมุนไพรหลัก (Product Champion) ที่มีศักยภาพ และมีความโดดเด่นทางด้านสรรพคุณขึ้นมา จำนวน 4 ชนิด “ก พบ ข” (กระชายดำ ไพล ใบบัวบก และขมิ้นชัน) มาใช้เป็นกลยุทธ์การขับเคลื่อนสมุนไพรไทยให้เป็นที่ “รู้จัก เชื่อมั่น ชอบ และใช้” ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ และการกำหนดจังหวัดต้นแบบของเมืองสมุนไพร ได้แก่ เชียงราย สกลนคร ปราจีนบุรี และสุราษฎร์ธานี

โครงการ 3 หมอ โดยผู้บริหารเป็นต้นแบบ สร้างความเชื่อมั่นสู่แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสู่ความสำเร็จ คือการยอมรับของแพทย์แผนปัจจุบัน ทำอย่างไรจะให้แพทย์แผนปัจจุบันรู้จัก เชื่อมั่น ชอบ และใช้ยาไทยควบคู่กับยาแผนปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับแพทย์แผนปัจจุบัน จึงได้มีการวิจัยเพื่อแสดงให้เห็นว่าสมุนไพรไทยมีคุณสมบัติในการยับยั้งโรคต่าง ๆ ได้จริง พัฒนามาเป็นตำรับยาต่างๆ รวมทั้ง จัดทำโครงการสามหมอโดยมีการจัดทำหลักสูตรแบบสามมิติ และให้หมอแผนปัจจุบันเข้ามาอบรม โดยอธิบดีและผู้บริหารเป็นต้นแบบ เป็นผู้นำ เช่น การพอกเข้า การกินยาสมุนไพร เพื่อให้แพทย์เห็นข้อเท็จจริง โดยค่อยๆ ปรับทัศนคติ และต่อไปในอนาคตจะให้แพทย์ที่ได้รับการอบรมเหล่านี้เข้ามาเป็นวิทยากรและเป็นเครือข่ายสำคัญที่จะขยายผลให้แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกเป็นที่รู้จัก เชื่อมั่น ชอบ และใช้ต่อไป

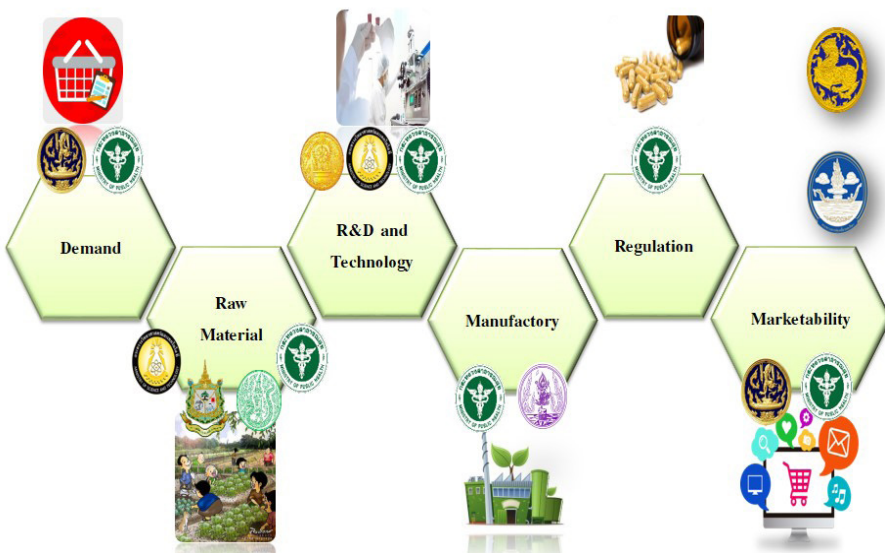
**สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อการสื่อสาร
ที่รวดเร็วและทันสมัย** เพื่อให้สมุนไพรเป็นที่รู้จัก
เป็นวงกว้าง ผู้บริหารเล็งเห็นถึงความสำคัญของ
การสื่อสารกับประชาชนด้วยการใช้ประโยชน์จาก
สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์
รวมถึงเฝ้ากำกับติดตามระวัງข้อมูลลง จึงสร้าง
ช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่าง
Application ต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นโดยกรม ฯ เช่น
สมุนไพรเฟิร์ส สมุนไพรไทย นามานุกรมผลิตภัณฑ์
สมุนไพร และพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรม
แผนไทย การสื่อสารกับประชาชนยังมีเพื่อเฝ้าระวัง
และกำกับดูแลสมุนไพรที่มีการนำไปใช้โฆษณา
เกินจริง ผ่านการจัดทำทีมวิชาการและตอบโต้ข่าว
การให้ความรู้ผ่านสื่อและ Newsletter และการ
ตั้งศูนย์การพัฒนาข้อมูลข่าวสารการแพทย์แผนไทย ฯ
โดยให้มีทีมงานวิชาการและบุคลากรภายในกรม ฯ
นำเสนอข้อมูล แล้วจึงนำเสนอผู้บริหารอีกครั้ง
ก่อนถ่ายทอดผ่านสื่อ

สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืน

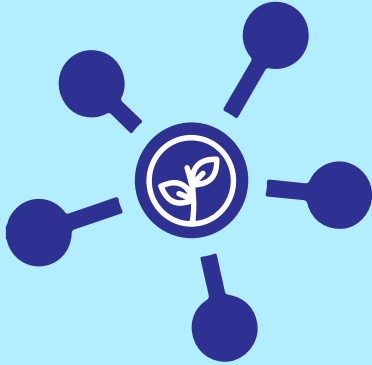
ในการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไปสู่ความสำเร็จ คณะผู้บริหารได้อาศัยการมีส่วนร่วม ด้วยการระดมสมองด้วยวิธี world cafe เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม บูรณาการและขับเคลื่อนงานตลอดห่วงโซ่อุปทาน เช่น การจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน 9 กระทรวง และมีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นเลขานุการ พัฒนาสมุนไพรไทยตั้งแต่ต้นทางคือ การส่งเสริมการปลูก กลางทางคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต และปลายทางคือ ส่งเสริมการใช้และพัฒนาการตลาด เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกในการใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพที่หลากหลายและมีคุณภาพ ลดการใช้ยาแผนปัจจุบันที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกสมุนไพรเพิ่มขึ้น มีสมุนไพรที่เป็นจุดขายเพื่อต่อยอดให้เป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยขับเคลื่อนผ่านโครงการพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น สภาการแพทย์แผนไทย สถาบันผลิตกำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย สภาวิชาชีพต่าง ๆ ด้านสาธารณสุข หน่วยบริการสาธารณสุข มูลนิธิพระดาบส พัฒนาความร่วมมือกับ WHO พหุภาคี และทวิภาคี เช่น ความร่วมมือด้านการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ดั้งเดิม มาตรฐานการแพทย์แผนจีนในประเทศไทย เป็นต้น

บูรณาการความร่วมมือพัฒนาสมุนไพรไทยเชิงเศรษฐกิจ

บูรณาการความร่วมมือพัฒนาสมุนไพรไทยเชิงเศรษฐกิจ

ผลการขับเคลื่อนองค์การสู่ความสำเร็จ

ผลการดำเนินงานของกรมในปัจจุบันพบว่า การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นที่รู้จักของประชาชน และมีการนำมาใช้ควบคู่กับการแพทย์แผนปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยผลจากการสำรวจของนิด้าโพล ณ เดือนเมษายน 2561 ประชาชนรับรู้ร้อยละ 92 เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ร้อยละ 74.5 และเลือกใช้บริการ ร้อยละ 53.83 และมีสถิติผู้ป่วยนอกรับบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร้อยละ 24.29 ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด มีการขึ้นทะเบียนตำรับยาและตำราการแพทย์แผนไทยที่วราชอาณาจักรไปแล้วจำนวน 181,441 รายการ มีการบูรณาการการแพทย์แผนไทยกับภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย เช่น “มณีเวช” มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในป่าชุมชน 54 พื้นที่ 45 จังหวัด การขยายพันธุ์และส่งเสริมการปลูกสมุนไพรมาตรฐาน Organic/GAP 3,370 ไร่ การส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเมืองสมุนไพร 4 ภาค การสร้างอัตลักษณ์ “นวดไทย” สู่มรดกโลกทางวัฒนธรรม หมอพื้นบ้านที่ได้รับรองตามระเบียบกรมการแพทย์แผนไทยฯ แล้วจำนวน 2,350 คน เป็นต้น ซึ่งความสำเร็จดังกล่าว นับเป็นก้าวอย่างที่สำคัญที่แสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้นำที่จะพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไป